

De klucht van Pierlala.

Of: Hoe een speelman een weduwe werd (I)

Binnen de Nederlandse folkwereld is het vrij ongebruikelijk om met een theater(achtige) productie te komen. De Eindhovense groep *Proloog* komt dit voorjaar met een dergelijk project op de planken. Hoe ze ertoe gekomen zijn, welke problemen ze ontmoetten en hoe het uiteindelijk geworden is, probeer ik in twee artikelen te volgen.

Folkgroepen vervallen tijdens hun optreden vaak in het patroon: liedje-praatje (conférence)-liedje en verder. Volgens mij is dit een gevolg van het feit dat folk nu één van de vele muzikale genres is en dat je, wanneer je dansen en liederen uit hun kontekst haalt en op het podium zet, als het ware moet verklaren waarom je ze speelt. *Irolt* heeft geprobeerd dit te doorbreken met hun muzikale verwoording van diverse Friese sagen¹. Deze aanpak heeft echter nauwelijks navolging gevonden. In dit verband is het spijtig dat de groep *Voorheen Turf* vroegtijdig tot as is vergaan. Zij waren al ver gevorderd met een veelbelovend project, de bewerking van 'De hertog van Bruinswijk', een ballade van 65 coupletten!

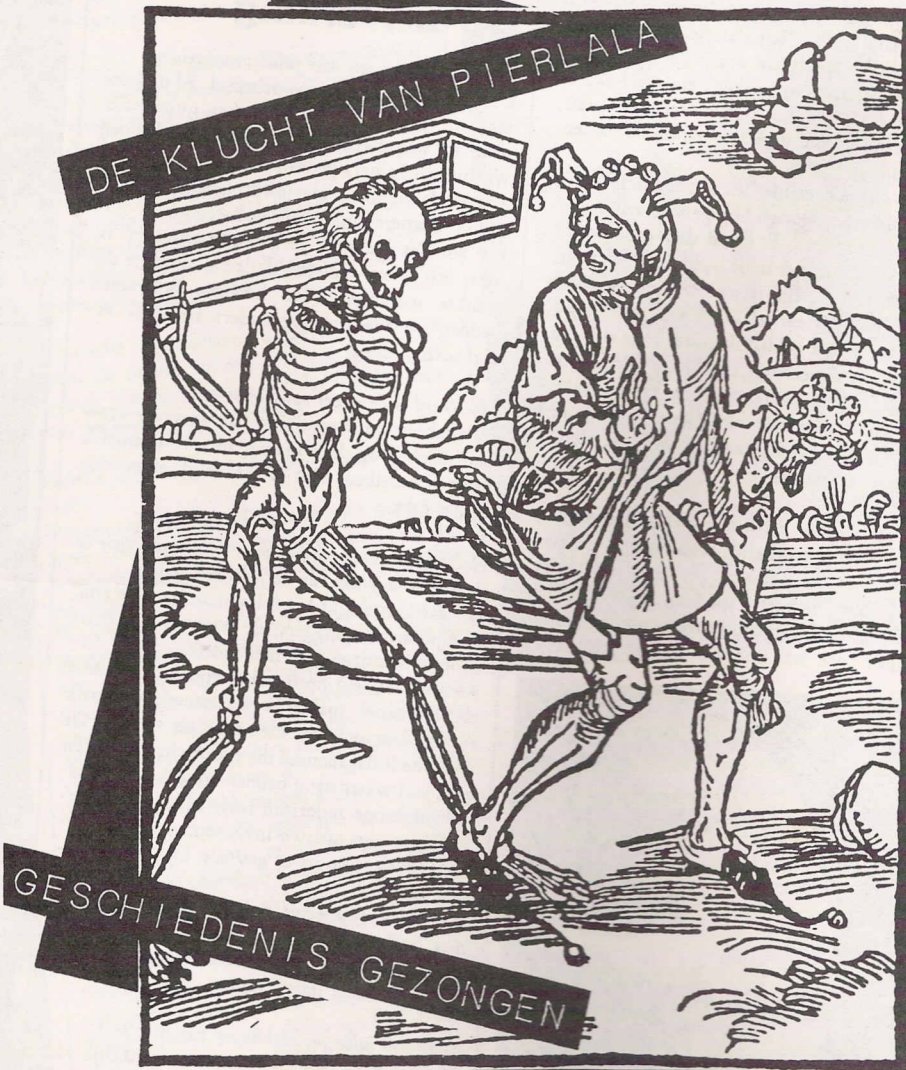
Misschien kan de thematische aanpak, waarmee *Proloog* nu werkt, andere muzikanten inspireren het hierboven genoemde patroon te doorbreken. *Proloog* heeft zich op haar beurt laten beïnvloeden door de 'Proletenpassion'² van de Oostenrijkse groep *Schmetterlinge* (uitgebreid besproken in Janvool 27).

Proloog

Het Eindhovens collectief heeft al een aantal geëngageerde stukken op haar naam staan; voor een deel ondersteund door voornamelijk popachtige muziek. Verleden jaar verscheen de LP *'Kernenergie nee bedankt'*³ met de liederen uit hun stuk 'Wij zijn niet af te koelen'.

Twee leden van *Proloog*, namelijk *Jan Smeets* en *Peter Koene*, zijn tevens lid van de kritische volksmuziekgroep *Werktuig* en samen met *Jaap Oudesluijs* (ook *Werktuig*) en zus *Diète* zijn zij de drijvende krachten achter het nieuwste stuk van *Proloog*. Dit verklaart meteen, waarom er veel meer dan voorheen bij dit gezelschap, aan volksmuziek gedaan wordt in 'De klucht van Pierlala'.

In 1979 werkten Jaap, Peter en Diète mee aan een cyclus over Nederlandse volksmuziek op de

TH in Eindhoven (zie Janvool 22). Daarvoor hadden ze nogal wat liedjes en achtergrondinformatie over het 'gemene' volk bij elkaar gescharreld. Het leek een verspillig van tijd en energie om dit materiaal maar één keer te gebruiken. Aanvankelijk liepen ze met het idee hier een boekje van te maken ten bate van het onderwijs. Het materiaal leek, in navolging op de 'Proletenpassion', ook bruikbaar om er een theaterproductie van te maken. Een aantal medewerkers van *Proloog* zag hier wel iets in.

Pierlala

Jaap moest door tijdgebrek afhaken; Diète vertrok naar Berlijn. Jan en Peter zijn aan het schrijven geslagen en dat resulteerde in 'De

klucht van Pierlala', vier eeuwen geschiedenis van het gewone volk in Nederland, weerspiegeld in liederen en sketches.

De geschiedenis wordt in vijf periodes verdeeld: de Tachtigjarige Oorlog, de Gouden Eeuw, de tijd van potverteren door de rijken tot en met Napoleon, de opkomende industrialisatie en de 20e eeuw. Pierlala, de Dood, is één van de verbindende schakels in het rareitenkabinet der eeuwen.

Tijdens iedere periode wordt de vinger gelegd op diverse misstanden: heksen- en homovervolging, armoede en bedelarij, militarisme, slechte werkomstandigheden... Hierbij wordt vooral ingegaan op gevolgen voor de 'kleine man'. Voortdurend wordt daarbij een brug geslagen naar het heden. De liederen en scènes zijn zo

geselecteerd en bewerkt dat het verleden een 'modelwerking' heeft voor nu, zodat blijkt dat veel oude wantoestanden ook nu nog voorkomen.

De vijf genoemde periodes worden steeds ingeleid door een 'Pierlalalied', dezelfde melodie met wisselende tekst aangepast aan voorvallen in de betreffende tijd. De overige liederen zijn uit verschillende bronnen afkomstig, zoals Valerius' *Nederlandsche Gedenck-Clanck* en diverse volksliedbundels. Verder wordt hier en daar geciteerd uit oude geschriften, zoals gerechtsverhandelingen en preken.

Tot zover de beknopte ontstaansgeschiedenis en de ruwe opzet van het stuk. De volgende keer wil ik verder ingaan op vorm, werkwijze en inhoud.

Hans Peters

- 1 De Gudrun Sêge – Universe HOT 1.07 .
De smid fan Earnewâld – Philips 6423 300
- 2 Proletenpassion – Antagon ALP 3213-1/2/3
- 3 Kernenergie nee bedankt – Piece Pie XLP 010581